

مروری بر دیدگاه‌های مهندس جوادی در خصوص مأموریت‌های شرکت ملی نفت ایران در پساتحریم

افزایش تولید با توسعه کامل پارس جنوبی و میادین غرب کارون

مجتبی کریمی

مقدمه

آماده‌سازی همه‌جانبه برای ورود قدرتمند به جرگه‌ی صاحبان و تأمین‌کنندگان امنیت انرژی جهان را می‌طلبد. از این رو، عنایت ویژه به برنامه‌های کلان و به بیان بهتر، استراتژی‌های توسعه در صنعت نفت، جهت دستیابی به اهداف چشم‌انداز و همچنین برنامه‌های توسعه در این حوزه امری لازم و ضروری است.

۳- صنعت نفت به‌مثابه یک کسب و کار بالغ و مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته، در طول تاریخ خود، شکل‌دهنده دورنمای انرژی بوده و به‌عنوان بزرگ‌ترین و یکی از مهمترین صنایع در جهان شناخته می‌شود. این صنعت به‌شدت متأثر از تغییر و تحولات رخ داده در محیط نوآورانه بوده است و از این رو، به‌منظور اکتشاف، توسعه و تولید از میادین نفت و گاز، انجام سرمایه‌گذاری‌های گسترده در تجهیزات پیشرفته و عملیات پیچیده و پُرهزینه‌ی آن، اجتناب‌ناپذیر است. بنابراین، در پیشبرد اهداف کوتاه‌مدت و بلندمدت این صنعت، نقش فناوری‌ها، چه از نوع محصول و چه فرایند، بسیار حیاتی است.

مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران اخیراً برنامه‌های مهم این شرکت را در جلسات مختلف مطرح نموده‌اند که این گزارش تلاش دارد تا مأموریت‌ها و تا حدودی استراتژی شرکت را براساس اظهارات ایشان استخراج نماید. پیش از ورود به بحث اصلی ذکر سه نکته خالی از لطف نیست:

۱- در برنامه‌های مرتبط با صنعت نفت در اسناد بالادستی کشور (در بخش بالادستی) جهت نیل به اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، حداکثرسازی بهره‌وری مخازن هیدروکربنی از طریق ازدیادبرداشت و استفاده از فن‌آوری‌های نوین، شناسایی کلیه منابع هیدروکربنی در پهنه سرزمین با اولویت مخازن مشترک، افزایش ظرفیت تولید نفت و گاز با هدف افزایش سهم ایران در بازار جهانی نفت و ارتقاء جایگاه کشور در اوپک ارائه شده است.

۲- صنعت نفت هم‌اکنون خود را برای دورانی آماده می‌کند که به "پساتحریم" شهره شده است. این دوران لوازم و شرایطی دارد و

مهمترین مأموریت‌های کنونی شرکت ملی نفت ایران

۱- افزایش تولید نفت

طبق اظهارات مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، مهمترین مأموریت این شرکت پس از لغو تحریم‌ها، افزایش تولید نفت خواهد بود. طبیعتاً، لازمه‌ی افزایش تولید نفت، آماده‌سازی زیرساخت‌ها، افزایش ظرفیت‌ها و ارتقای فناوری‌های ازدیادبرداشت است که پیش‌نیازهای آن‌ها را مهیا دانسته و به عبارتی، شرایط را برای عرضه نفت به میزان قبل از تحریم‌ها آماده می‌داند؛ آمادگی برای افزایش تولید تا آنجاست که وی می‌گوید: سال گذشته برای بیش‌تر میداین نفتی مهم یک‌بار به صورت آزمایشی، برنامه افزایش تولید نفت اجرا شد. امسال دستور اجرای برنامه افزایش تولید برای همه میداین نفتی صادر شده است و این برنامه برای تمامی آن‌ها، تکرار خواهد شد. به بیان دقیق‌تر، ظرفیت تولید نفت خام ایران پیش از شروع تحریم‌ها حدود چهار میلیون بشکه در روز بوده و بنابراین، انتظار می‌رود تولید نفت خام به همین ظرفیت و البته متناسب با کشش بازار، قابل دستیابی باشد. همچنین، ظرفیت تولید میعانات گازی الان حدود ۵۰۰ هزار بشکه در روز است که با توجه به پروژه‌های در دست اجرای پارس جنوبی به سرعت افزایش یافته و بلافاصله آماده ارائه به بازار خواهد شد.

۲- توسعه میداین دریا و خشکی

مأموریت بعدی شرکت ملی نفت ایران، توسعه میداین هیدروکربوری بوده که البته با دو مقوله پیش‌گفته در ارتباط است. در میداین نفتی اعم از خشکی و دریا، با دو مقوله مواجه هستیم؛ یکی نگهداشت تولید فعلی و دیگری سرمایه‌گذاری برای توسعه میدان. به‌دلیل گران‌قیمت‌تر بودن توسعه میداین نفتی

دریایی و محدودیت‌های مالی در دوره تحریم‌ها، به این پروژه‌ها کمتر پرداخته شده است. یکی از هدف‌گذاری‌های شرکت ملی نفت ایران در دوره بعد از تحریم مطابق آنچه آقای جوادی مطرح کرده است، قطعاً تأمین منابع مالی و جذب نیروی کار برای انجام پروژه‌های جدید می‌باشد. شرکت ملی نفت ایران این پروژه‌ها را در کنفرانس لندن به‌همراه مدل قراردادهای جدید نفتی معرفی خواهد کرد. تعداد این پروژه‌ها، حدود ۵۰ پروژه‌ی جدید دریایی و خشکی بوده که پروژه‌های ازدیاد برداشت میداین موجود دریایی و خشکی و بعضاً اکتشافی را شامل می‌شود.

برخی از پروژه‌هایی که قرار است در کنفرانس لندن معرفی شوند، عبارت است از: توسعه فاز دوم میدان سلمان، توسعه میداین فرزاد، توسعه میدان اسفندیار، لایه نفتی پارس جنوبی، پارس شمالی، گلشن و فردوس و فازهای جدید میدان گازی کیش.

برای پروژه‌های ازدیاد برداشت هم، عمده تمرکز در خشکی روی میداین موجود در مناطق نفت‌خیز جنوب و در دریا روی میداین فلات قاره قرار دارد. همچنین، تکمیل توسعه میداین غرب کارون شامل آزادگان، یادآوران و یاران، جزء اولویت‌های اول شرکت ملی نفت ایران است. اصولاً میداین مشترک، اولویت اول توسعه را خواهند داشت.

۲-۱- میداین غرب کارون

برنامه اولیه در تولید از میداین غرب کارون، تولید ۷۰۰ هزار بشکه در روز است، اما پیش‌بینی می‌شود پس از لغو تحریم‌ها، تولید نفت ایران از این میداین در بازه زمانی پنج تا شش ساله (برنامه ششم توسعه)، تا یک میلیون بشکه در روز افزایش یابد. در این میداین، پروژه‌ها فاز به فاز انجام می‌شوند. به‌طور مثال، برای فاز اول میدان نفتی آزادگان

جنوبی، تعدادی از پیمانکاران داخلی مشغول کار هستند که شرکت مناطق نفت‌خیز هم بخشی از عملیات حفاری آن را انجام می‌دهد. فازهای بعدی را می‌توان به شرکت‌های توانمند خارجی که سرمایه، دانش و فناوری روز بیاورند همراه با مشارکت پیمانکاران توانمند داخلی واگذار نمود.

۲-۲- اتمام توسعه تمامی فازهای پارس جنوبی

طبق وعده مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، علاوه بر فازهای ۱۷ و ۱۸، افتتاح فازهای ۱۵ و ۱۶ نیز در همین امسال انجام خواهد شد. میزان پیشرفت فازهای ۱۹ تا ۲۴ هم آن‌قدر قابل ملاحظه بوده که از بسیاری از محدودیت‌های تحریم یا رفع آن متأثر نمی‌شوند؛ اگرچه رفع تحریم سرعت و کیفیت تکمیل آن‌ها را تسهیل خواهد کرد. مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران امیدوار است بخش‌هایی از فازهای ۱۹، ۲۰ و ۲۱ تا قبل از پایان سال جاری راه‌اندازی و به بهره‌برداری برسد؛ اگرچه بحران مالی نگرانی‌هایی جدی برای تحقق به‌موقع آن به‌وجود آورده است.

۳- ازدیاد برداشت

طبق آنچه مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران مطرح کرده، در گذشته در مجموعه صنعت نفت فعالیت‌هایی در زمینه EOR و IOR انجام شده است اما آنچه که همیشه با آن مواجه بوده‌ایم این است که در طرح‌ها فاصله‌ای بین آنچه اتفاق می‌افتد با آن چه انتظار می‌رود، وجود دارد که باید در آینده این فاصله کاهش یابد. جوادی تأکید کرد: باید توجه داشت که غالباً EORهایی که همگام با توسعه بوده‌اند، موفقیت بیش‌تری از EORهایی داشته‌اند که بعد از توسعه رخ داده است. نکته مهم دیگر آنکه، در زمینه ازدیاد برداشت همچنانکه به فناوری‌های نوین نیاز است، شرکت نیازمند تلفیقی از اتاق فکر و مهندسی ارزش بوده و باید در آینده جای خالی مهندسی ارزش در ازدیاد برداشت پر شود.

۴- به کارگیری فناوری‌های نوین هم‌زمان با

توسعه توان داخلی

مهم‌ترین انتظار مدیرعامل از شرکت‌های خارجی که علاقه‌مند به حضور در صنعت نفت و گاز ایران هستند، آن است که در درجه اول، با خودشان فناوری‌های نوین و جدید بیاورند. در درجه دوم، سرمایه لازم به همراه داشته باشند و درجه سوم از حداکثر ظرفیت شرکت‌های ایرانی - که در این سال‌ها به خاطر فرصت تحریم‌ها خیلی رشد کرده‌اند - برای انجام پروژه استفاده کرده و زمینه آموزش و رشد نیروی کار ایرانی و شرکت‌های داخلی را به خصوص در زمینه سازماندهی، مدیریت پروژه‌ها و شرکت‌ها فراهم نمایند.

۵- تحقق بخشیدن اقتصاد مقاومتی در شرکت

ملی نفت

سعی متولیان امر در شرکت ملی نفت ایران آن است که در قراردادهایی که به زودی (در دوران پساتحریم) با شرکت‌های خارجی منعقد می‌شود، جایگاه شرکت‌های ایرانی به شکل درست مشخص شود. بنابراین، پیمانکاران داخلی و سازندگان ایرانی نه تنها نباید نگران باشند، بلکه این فرصت می‌تواند مشکل شرکت‌های ایرانی را در خصوص تأمین منابع مالی و دسترسی به تکنولوژی روز دنیا مرتفع نماید. همین‌طور از این فرصت می‌تواند برای کاهش فاصله تجربیات خود با تجربه روز شرکت‌های بزرگ دنیا استفاده کنند.

از این رو، مدیرعامل معتقد است شرکت‌های ایرانی باید از فرصت حضور شرکت‌های معتبر خارجی استقبال نمایند. فرصت حضور شرکت‌های خارجی معتبر، به نفع اکثر پیمانکاران و سازندگان ایرانی است که کار رقابتی و حرفه‌ای می‌کنند. شرکت ملی نفت ایران قاطعانه از حضور مناسب و حرفه‌ای پیمانکاران، مشاوران و

دغدغه‌ها و تلاش‌های متولیان شرکت ملی نفت ایران در این دوران به شمار می‌رود.

اما در اینجا باید به نکته‌ای مهم مربوط به سرمایه‌های انسانی در شرکت ملی نفت ایران اشاره کرد؛ بنابه اظهارات رکن‌الدین جوادی، آمار کارکنان شرکت ملی نفت ایران در حال حاضر حدود ۱۱۰ هزار نفر است در حالی که در سال ۸۴ شاید کمتر از نصف این تعداد بود. آقای مدیرعامل تأکید می‌کند که جدا از فشار تحریم‌ها، به نظر می‌رسد وضعیت انباشت نیروی انسانی این چندساله‌ی صنعت نفت علاوه بر تحمیل هزینه‌های مضاعف، سیستم را دچار مشکل کرده و بار مضاعفی بر دوش صنعت نفت گذاشته است، به گونه‌ای که در شرایط دشوار کشور، امروز شرکت نفت حتی برای پرداخت حقوق کارکنان با مشکل مواجه است. این برای شرکت ملی نفت که از مهم‌ترین و بزرگ‌ترین شرکت‌های کشور بوده و بخش عمده‌ای از بودجه کشور را تأمین می‌کند، دردناک است.

فعالاً صنعت نفت از اینکه با این تعداد نیروی انسانی تعامل کند و هزینه‌هایش را پرداخت نماید، هیچ‌گیزی ندارد. نهایتاً رکن‌الدین جوادی تأکید می‌کند باید تلاش کرد با توانمندسازی این نیروها، اصلاح ساختارها، ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و فراهم‌سازی زمینه‌های توسعه شتابان در صنعت، از وجود آنان در جهت شکوفایی اقتصاد بهره بیشتری برد.

سازندگان ایرانی حمایت و مراقبت خواهد کرد. اقتصاد مقاومتی با حضور حداکثری پیمانکار و صنعتگر ایرانی در کارها معنی پیدا می‌کند و باید از این دستاورد به جد حفاظت نمود.

۶- موارد دیگر (نیروی انسانی، بهینه‌سازی ساختار سازمانی...)

طبق گفته مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، به دلیل محدودیت‌هایی که در دوره تحریم عمدتاً در زمینه تأمین منابع مالی وجود داشت و بدهی انباشته سنگینی که نفت به بانک مرکزی، بانک‌های تجاری و مردم داشته و دارد، برای ساماندهی آن‌ها، دوران دشواری سپری گردیده است. همچنین، حجم زیاد پروژه‌های ناتمام و وضع نامناسب بسیاری از تأسیسات در حال بهره‌برداری به‌ویژه در دریا که نیازمند تعمیرات جدی و بعضاً نوسازی و بازسازی‌های فوری است، به سختی این دوران افزوده است.

در بخش سلامت، ایمنی و نیروی انسانی هم تلاش بر افزایش آموزش، احیای ساختارهای حرفه‌ای، احیای شایسته‌سالاری و نظم ساختاری در حد ممکن و ایجاد شرایطی که بتوان از کارکنان شرکت مسئولیت‌پذیری و بهره‌وری بیشتری خواسته شود، متمرکز بوده است. از سویی دیگر، ایجاد شرایط لازم برای مدیریت مطمئن‌تر به منظور افزایش عرضه و صادرات نفت و فرآورده‌های نفتی، همچنین، تعریف و اجرای روش‌های جدید مانند عرضه در بورس، از جمله